

Kestävä kulkutapamuutos kunnissa 2022

Kohti inklusiivista liikennekulttuuria

- Hankkeen esittelydiat (loppuraportin liitteenä)

*Matti Hirvonen
Sanna Ojajärvi
Tuija Mikkonen
Martti Tulenheimo*

Pyöräilykuntien verkosto ry

Strategiasta toimenpiteiksi – edistämistyön vauhdittaminen kunnissa

- **Kartoitettiin** kävelyn ja pyöräilyn olosuhteet ja edistämisen nykytila 18 kunnassa kuntavierailun avulla ja kevyemmin 18 kunnassa etänä.
 - Toteutettiin 18 kuntavierailua: Inkoo 18.1. , Paimio 1.2. , Liminka 4.2. , Siuntio 3.3. , Hämeenlinna 10.3. , Säkylä 3.5. , Vaasa 5.5. , Mikkeli 11.5. , Riihimäki 6.6. , Seinäjoki 26.6. , Raisio 30.8. , Eurajoki 5.9., Ilmajoki 13.9., Kempele 4.10., Järvenpää 13.10. , Espoo 25.10. , Kangasala 24.11., Kirkkonummi 20.12.
 - Infrakatselmuksat liikennesuunnittelijoiden johdolla ja kehittämispalaverit poikkihallinnollisen viranhaltijajoukon kanssa
- **Vauhditettiin** edistämishjelmien laatimista ja toteuttamista
 - Toimenpiteiden toteutumisen tilanne, eteneminen ja esteet
 - Edistämishjelmien laadinnan ja päivityksen tarve
- **Vahvistettiin** poliittista tahtotilaa pyöräilyn ja kävelyn edistämiseksi
 - Ns. päättäjien (kunnanjohtaja, johtoryhmän jäsenet, toimialajohtajat, valtuutetut) osallistuminen kuntavierailujen ohjelmaan ja keskusteluihin
 - Painotus talousvaikutuksissa ja investointitason nostamisessa
- **Helpotettiin** priorisoimaan vaikuttavimmat ja toimenpiteet kuntatasolla
 - Edistämishjelmiin kirjattuja toimenpiteitä arvioitu ja priorisoitu
 - Ehdotettu vaikuttavimpia toimenpiteitä myös niille kunnille, joilla ohjelmaa ei vielä ole.

Strategiasta toimenpiteiksi – edistämistyön vauhdittaminen kunnissa

- **Autettiin** kuntia kehittymään kaikki käyttäjät huomioivan liikenneympäristön (inklusiivisen infrastruktuurin) ja - kulttuurin suuntaan
 - Nostettiin valtakunnallisesti esiin pyöräilyn ja kävelyn turvallisuuteen ratkaisevasti vaikuttavia tekijöitä viestinnässä, koulutuksissa ja muussa asiantuntijatyössä
 - Millainen on kaikille turvallinen ja tasa-arvoinen pyöräily-ympäristö
 - Myös koettu turvallisuus, eli turvallisuuden tunteen vaikutus kansalaisten pyöräilyinnokkuuteen
- **Jalostettiin** ja lisättiin parhaiden toimintamallien hyödyntämistä kunnissa
- **Tuotettiin virikeaineistot** (20-40 diaa) seuraavista aihealueista:
 - Pyöräkadut
 - Kylätie ja 2-1 -tie
 - Kävelyn ja pyöräliikenteen turvalliset ja sujuvat risteysjärjestelyt
 - Pyöräily-ystävälliset kiertoliittymät
 - Kaikki käyttäjät huomioiva liikenneympäristö (inklusiivinen infra)
 - Pyöräpysäköinti

Inklusiivinen infrastruktuuri

- Tavoitteena kävelyn ja pyöräliikenteen infrastruktuuri, joka mahdollistaa turvallisen ja sujuvan liikkumisen kaikenikäisille.
- Vähentää liikenteessä väistämättä tapahtuvien inhimillisten virheiden aiheuttamia vahinkoja ja vaaratilanteita.
- Eri vauhdeilla liikkuvien liikennemuotojen erottelu toisistaan
- Autoliikenteen rauhoittaminen infrastruktuurin keinoin
- Edellyttää sekä asenteiden muuttumista autokeskeisestä ihmislähtöiseen että konkreettisia infrastruktuurin muutoksia
- Tuotiin esiin ajoratojen kaventamisen, suojatien korottamisen ym. rakenteellisten keinojen vaikutuksia autoliikenteen nopeuksiin sekä kävellen ja pyörällä liikkuvien turvallisuuteen.
- Hyviä esimerkkejä löytyy jo useista kunnista Suomessa

Strategiasta toimenpiteiksi – edistämistyön vauhdittaminen kunnissa

- **Lisättiin alueellista yhteistyötä** edistämistyössä
- Tarkasteltiin alueellista näkökulmaa ja yhteistyön mahdollisuuksia mm. suhteessa
 - naapurikuntiin, seutuun, ELY-keskuksiin, Visit-organisaatioihin ja maakuntiin.
- Pienempien kuntien osalta esiteltiin mahdollisuus ja esimerkkejä seudullisista ja useamman kunnan yhteisistä edistämishjelmista.

Kuntavierailuilla ja kehittämispalaverien ytimessä lisäksi:

- Pyörämatkailun olosuhteiden sekä edistämisen tilannekuva
- Infran tärkeimmät kehittämiskohteet ja potentiaaliset investointitukikohteet
- Poikkihallinnollisen toimintatavan ja yhteistyön merkitys kunnan sisällä

Kummikunta – Mentorikunta -toimintamalli

Tavoite

- Matalan kynnyksen vertaistuki kunnalta kunnalle
- Otetaan oppia parhaista
- Keskitytään keskeisimpiin ongelmiin ja kehittämistarpeisiin

Toimintatapa

- Pyöräilykuntien verkosto valitsi sopivat kuntaparit (6 kpl) ja ohjasi ne keskinäiseen yhteistyöhön
- Mentorointi jatku vuonna 2023
- Matalan kynnyksen yhteydenotto ja neuvonta tapauskohtaisesti kuntien välillä
- Opintomatka mentorikuntaan
- Aktiivinen yhteydenpito palaverien välillä
- Pyöräilykuntien verkosto pitää yhteyttä ja osallistuu kuntaparien välisiin keskusteluihin tarvittaessa
- Tavoitteena kuitenkin itsenäinen toimintamalli jatkossa

Kävelyn asiantuntijuus ja edistäminen – kävelyn erityispiirteiden tunnistaminen

Kävelyn edistäminen hakee rooliaan

Hidasteita:

- ”Kevyen liikenteen” vahva perinne suunnittelussa ja toteutuksessa.
- ”Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmat” eivät kovin hyvin tunnista kulkumuotojen eroja ja ominaispiirteitä.
- Kävelyn (jalankulun) edistämisellä ei ole omaa järjestöä

Muutosta ilmassa:

- Kaupunkikeskustojen käveltävyys ja jalankulku osana joukkoliikennettä kiinnostaa.
- Erilliset suunnitteluohjeet: Pyöräliikenteen suunnittelu (Väyläviraston ohjeita 18/2020) ja Jalankulun suunnittelu (Väyläviraston ohjeita 34/2022).
- Jalankulun edistämishjelmat/kävelystrategiat saaneet jalansijaa, mm. Helsinki, Tampere, Rauma, Hamina.

Kävelyn asiantuntijuus ja edistäminen – kävelyn erityispiirteiden tunnistaminen

Pyöräilykuntien verkoston rooli kävelyn edistämisessä: Asiantuntijuuden vahvistaminen ja tiedon/kokemusten jakaminen

- Kuntavierailut
 - nykytilan kartoittaminen
 - kuntien tukeminen ja kannustaminen
- Asiantuntijaverkoston rakentaminen
 - yhteydenpito tutkijoihin, kuntien viranhaltijoihin, kävelyä edistävien hankkeiden yms. toimijoihin
- Vuotuisen kävelysymposiumin järjestäminen joulukuussa
- Tiedon kokoaminen ja jakaminen
 - verkkosivut
 - Poljin-lehti
 - media (ml. sosiaalinen media)

